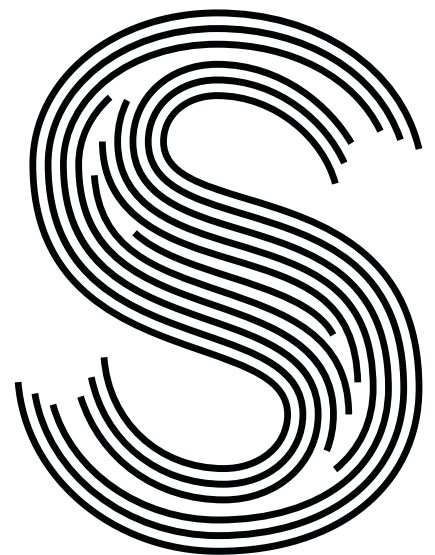

SILVANA ESTRADA

Podcast

Prvního listopadu vystoupí v sálu Rudolfina mexická písničkářka Silvana Estrada s pověstí opravdu velké umělkyně. V české premiéře se nám tak dostane příležitosti seznámit se s osobností alternativní mexické hudební scény, tvořící intimnější protipól globální vlny latinsko-amerického mainstreamového popu.

Španělsky zpívaná latinsko-americká hudba je dnes celosvětovým fenoménem a nepochybně jedním z největších průlomů, jaký hudební historie za poslední léta zaznamenala. Latinskoamerické reggaetonové a popové hity dominují žebříčkům a streamovacím platformám a svět objevuje dosud přehlížené kultury, země a tradice. Nikomu přitom nevadí, že nerozumí španělským textům: dosud nepoznaná zábava dostává přednost. O několik uměleckých pater níže však můžeme v Mexiku poslouchat docela jinou hudbu: emocemi, poezií, zranitelností a tíživou krásou obtěžkané písně s ženským postojem. Těží z latinskoamerického mystéria a tradičních stylů uložených do prostoru, v němž je možná nejcitovanějším slovem láska. Ta podle Silvany Estrada začíná tam, kde končí role Boha.

O lásce dojemně zpívá i na druhém albu Marchita, místy až hořkosladce, protože ho v roce 2022 natočila se zlomeným srdcem. Získala za něho Latin Grammy a spoustu nadšeného uznání, provázeného přesvědčením: zrodila se nová hvězda.

Její sláva k nám ještě nedolétla a pokud o Silvaně Estrada padly zmínky, tak ponejvíc mezi zasvěcenými. To samé platí pro krajanky a její vzory Natalii Lafourcado, Julietu Venegas nebo Mon Laferte; doma a ve španělsky mluvícím světě milované zpěvačky, zatímco u nás máme o jejich popularitě a dopadu na posluchače zatím minimální ponětí, takže nám vystoupení Silvany Estrada možná otevře dveře do neznámého světa. Při poslechu mexické hudby se totiž stále spoléháme na spoustu klišé o mariachi trubačích nebo sladkobolných zpěvácích bolera v sombrerech. Částečně nás takového pohledu v minulosti zbavila zpěvačka Lila Downs nebo nedávno pankáči s marimbami Son Rompe Pera a také Africa Express Damona Albarna natáčející nové album Bahidorá v Mexiku. Pokud bychom k písním Silvany Estrada ale hledali nejpřímější linku, vydali bychom se na adresu už nežijící ikonické zpěvačky Chavely Vargas, která mexickou lidovou hudbu zbavila veškerého štěstí a předělala ji v to, čím opravdu je. Hudbou zraněných duší. „Když vyrostete na písních Chavely Vargas, uvědomíte si, že smutek je prostředkem k pochopení světa,” řekla Silvana Estrada, ne bezdůvodně považována za její hypotetickou vnučku. Nemá sice hlas jako devadesátiletá stařena, a už vůbec ne bolestné životní zkušenosti bohémské lesbičky, přesto stejně jako ona proměnila lidové písně v osobní deklaraci touhy a vášně, neschopná je v sobě dusit.

„Matka mě odmalička varovala, že jako žena budu muset pracovat dvakrát tolik než muži a říkat věci pětikrát hlasitěji, aby mě brali vážně. Být ženou v Mexiku je opravdu velmi únavné a nebezpečné, vždyť tady každý den zemře rukou mužů mnoho žen. Proto si musíme zachovat velkou sílu a odhodlání čelit násilí a patriarchátu. Přesto, stejně jako Chavela Vargas považuji to, že jsem se narodila ženou za požehnání,“ řekla Silvana Estrada, odmalička rozhodnutá odhánět od sebe strach a úzkost hudbou.

Pochází z rodiny stavitelů louten a ke všemu nadšených muzikantů z horského města Coatepec ve státě Veracruz. Doma poslouchali Billie Holiday a Sarah Vaughan, ale nejvíc Chavelu Vargas, chilskou písničkářku Violetu Parra nebo Mercedes Sosa z Argentiny považované za svědomí Latinské Ameriky. Přesto dala Silvana Estrada zprvu přednost studiu jazzu. „Za dva roky na univerzitě jsem se naučila improvizovat, naslouchat hudbě a rozvíjet si vlastní styl. Hlavně jsem si však uvědomila, že mě jazz poskytuje svobodu v rozhodování a totéž jsem pocítila, když jsem poprvé vzala do rukou čtyřstrunnou venezuelskou kytarku cuatro. V tu chvíli se všechno sepnulo, protože mně došlo, že když přijmu hudební tradice, ve kterých jsem vyrůstala, získám úplnou svobodu a vytvořím si vlastní hudební prostor, ve kterém budu svou paní,“ popsala zpěvačka zásadní moment své kariéry, kdy si naplno uvědomila sílu lidové hudby, o které se prý mylně domníváme, že představuje synonymum pro minulost.

Návrat ke kořenům je v současnosti oblíbený postoj. Odlišit se v globalizovaném světě začíná být totiž těžké, ale pokud se identifikujete s unikátním kulturním dědictvím a dokážete se s ním upřímně ztotožnit, v davu vás nikdo nepřehlédne. Silvanu Estrada nasměrovalo ke kořenům spousta osobních pohnutek a vzpomínky na mládí, stále víc ji ovšem leželo v hlavě, proč lidi vlastně moc nezajímá, jaké tradiční vlivy se skrývají za jejími skladbami. Paradoxně, jak sama uvedla, si jejich cennost dlouho neuvědomovala ani ona sama, ačkoliv s lidovým stylem son jarocho vyrůstala. A když na to přišla, stála před těžkou překážkou. Zpívat mexickou lidovou hudbu prý vyžaduje určitou úroveň sebepoznání, kdy se musíte dokázat spojit se slovy a duší písní. Zjistit, co v nich hledáte a kam s nimi chcete směřovat, jinak vám nikdo neuvěří, že to s nimi myslíte vážně.

„Vždycky jsem si uvědomovala význam Veracruz v mexické historii coby místa, kde se mísí mnoho kultur, což s sebou nese bohatost naší hudby. Son jarocho je pak dokonalým příkladem této směsice, hudbou určenou pro komunitní večírek fandango, při němž se zpívá, tančí, recituje a vyprávějí příběhy. Jedná se o hudbu, ve které vše nestojí na jednom umělci nebo jednom tvůrci, jedná se o vizi společného sdílení našich radostí a strastí. Hudbu, která nám umožňuje svobodně létat bez uzemnění. Proto je son jarocho srdcem naší kultury a klenotem hudební koruny mého státu Veracruz,“ popsala Silvana Estrada vztah ke svým kořenům a středobodu své hudby.

Když se přihlásila do jazzového workshopu, nemohla tušit, že ho povede slavný americký jazzový kytarista Charlie Hunter, který ji při sledování, jak hraje s bubeníkem Alexem Lozano a kontrabasistou Octávio Álvarezem, řekl, že od nich nechce slyšet jazzové standardy, ať prostě hrají tak, jak se cítí. A tak mu předvedli své skladby a on Silvaně Estradě

s přesvědčením, že slyší velký talent, okamžitě nabídl natočení alba. S upozorněním, že nemusí zpívat anglicky převzatý repertoár. „Tohle je tvoje cesta, na které musíš pracovat, a nenech se přitom nikým rozptylovat. Neboj, to zvládneš,“ řekl zpěvačce Charlie Hunter, a tak během týdne v chatě rodičů v roce 2016 vzniklo její debutové album *Lo Sagrado*. Bylo jí devatenáct let, rozhodla se odejít ze školy a zanedlouho se s Hunterem ocitla v New Yorku. Uvedl ji na jazzovou scénu, chystali se na společné turné a zahrála si s Michaelem League ze skupiny Snarky Puppy. S pocitem, že začíná nový život, proto požádala o vízum, které ji však Trumpova administrativa odmítla udělit. Zdrčená se vrátila do Mexika, nicméně si uvědomila, že to, co dosud hledala, nesouviselo s jazzem, ale s jejími kořeny. A tak se na ně a kytarku cuatro rozhodla do budoucna vsadit. První epíčko *Primeras Canciones* ji představilo jako autorku pop folkových písní sázející na elektroniku, dechy a bicí. V ten čas ji vyhledala její takřka sousedka z Veracruz Natalie Lafourcado a přizvala ji jako hosta na turné. A málokdo dodnes v Mexiku zapomene, jak ještě s Mon Laferte společně zpívaly baladu *La Llorona*, jednu z nejsilnějších mexických písní všech dob, proslavenou Chavelou Vargas. V tu chvíli si prý uvědomila, že hudba se pro ni může stát způsobem, jak být šťastná. Za jazzovou minulostí se sice ohlédla s láskou a vděčností, už to ale prý nebyla ona a nechtěla se k ní vracet. A tak se ze Silvany Estrady stala postupně písničkářka, kterou dnes tolik obdivujeme.

Intimním, smutným a melancholickým albem *Marchita* o zlomeném srdci v roce 2022 doslova šokovala. Bylo jí pětadvacet, když s decentním doprovodem v autorských skladbách jitřila mysl, smutnila po lásce a snila v poetických rébusech. V aranžích skladeb plula bez hlasitých bouří a elektronických výbojů. Spolehla se pouze na komorní orchestr, své cuatro a jemné perkuse. Silvana Estrada svým nádherným emotivním hlasem nad hudbou doslova čněla, teprve potom posluchači začali vnímat doprovod. Za nebývalým úspěchem, zdůrazněným cenou Latin Grammy může jistě fakt, že Silvana Estrada podepsala jako první latinskoamerická umělkyně smlouvu s americkým labellem Glassnote Records. Nejvíce ale pomohla, jak u nás říkal hudební publicista Jiří Černý, tichá pošta snobů. Samozřejmě myšleno v dobrém. Zatímco svět šlel po reggaetonu, citlivější posluchači dávali se Silvanou Estrada přednost daleko intimnějšímu písničkářství prodchnutému vřelým a uzdravujícím přemítáním o idealistickém světě lásky a ponuré realitě spojené s její ztrátou.

O ztrátách, ale také rozhořčení a vedle hledání lásky zkoumání toho, co tady vlastně všichni děláme, je nové album *Vendrán Suaves Lluvias*, což v překladu znamená, že přijde jemný déšť. Takový, který nám prý vrátí do duší klid, radost a naději. Silvana Estrada s ním zvukově vstoupila na nové území. Produkci svěřila kanadskému houslistovi a vyhledávanému aranžérovi Owenu Palletovi, který na *Prague Sounds* vystoupil v roce 2023. A jestliže se mezi hudebníky na albu ozývá snívá harfa montrealské virtuózky Sarah Pagé, nemůžeme nevzpomenout na její doprovod křehkých písní už nežijící mexicko-americké zpěvačky Lhasy de Sela a tím pádem nepřemýšlet o tom, že se Silvana Estrada hlásí k další velikánce s osudovým hlasem a mimořádnou schopností zanést do hudby nejintenzivnější kapitoly svého snového i skutečného života.

S novým albem *Vendrán Suaves Lluvias* se Silvana Estrada vydává na světové turné a její pražský koncert vycházející na 1. listopadu má v sobě neobyčejnou symboliku. K nám přijíždí v předvečer Dušiček, zatímco v Mexiku zrovna probíhá Día de los Muertos neboli oslava Dne mrtvých, kdy Mexičané v maskách kostlivců na rozdíl od nás pořádají na hrobech bujaré večírky pro pozůstalé. Proto Silvana Estrada dopředu slibuje, že část koncertu věnuje Dni mrtvých a vzdá přitom hold některým z nejuctívanějších zpěvaček své země. A protože nejspíš tušíme, kterým, protože o všech šla v tomto podcastu řeč, máme se na co těšit. Ze všeho nejvíc ale na velkou umělkyni alternativní mexické hudební scény Silvanu Estrada. Ať už osamocenou se svým hlasem a cuatrem s kytarou nebo za doprovodu komorního orchestru.